

Dosarul nr. 2ra-1195/18

Prima instanță: Jud. Râșcani, mun. Chișinău (A. Miron)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (E. Grumeza, A. Garbuz, S. Procopciuc)

ÎNCHEIERE

18 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul:
judecătorii:

Svetlana Filincova
Luiza Gafton
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Procuratura de Circumscripție Bălți, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura Anticorupție în interesul Ministerului Finanțelor împotriva lui Sergiu Arnăut, Gheorghe Crețu și Domicăi Manole, intervenient accesoriu Guvernul Republicii Moldova cu privire la încasarea în ordine de regres a prejudiciului cauzat statului,

împotriva deciziei din 5 septembrie 2017 a Curții de Apel Bălți, prin care au fost respinse cererile de apel declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor, precum și cererea de alăturare la apel formulată de Guvernul Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 16 septembrie 2016 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 16 aprilie 2016 Procuratura Anticorupție în interesul Ministerului Finanțelor, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Sergiu Arnăut, Gheorghe Crețu și Domicăi Manole, intervenient accesoriu Guvernul Republicii Moldova cu privire la încasarea în ordine de regres a prejudiciului cauzat statului.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că a examinat cauza penală nr.1-44pr/15 din 24 februarie 2015 pe faptul pretinselor acțiuni ilicite comise de către judecătorii Sergiu Arnăut, Gheorghe Crețu și Domicăi Manole la examinarea cauzei civile la cererea de chemare în judecată a lui Andrei Chiriac împotriva Societății pe Acțiuni „Vinis-NLG” cu privire la încasarea datoriei.

A menționat că, la 18 august 2008 Andrei Chiriac s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Societății pe Acțiuni „Vinis-NLG”. În motivarea acțiunii Andrei Chiriac a indicat, că la 2 august 2004 a încheiat un contract de investiții private și activitate comună cu Societatea cu Răspundere Limitată ”Inter-Bio-Service”, coordonat cu Societatea pe Acțiuni ”Vinis-NLG”, conform căruia a transmis societății ”Inter-Bio-

Service” suma de 710 165 de lei, iar ultima a transferat suma dată către societatea ”Vinis-NLG”. Întrucât proiectul comun nu a izbutit, la 10 octombrie 2007 Societatea pe Acțiuni ”Inter-Bio-Service” a solicitat de la pârât să-i fie restituită suma transferată, iar la 15 iulie 2008 Societatea pe Acțiuni ”Vinis-NLG” a transferat lui Andrei Chiriac suma de 150 000 de lei, nefiind executate integral obligațiile de către agentul economic, suma restantă constituind 560 165 de lei.

A relatat că prin hotărârea din 16 decembrie 2008 a Judecătorei Râșcani mun. Chișinău cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Chiriac s-a admis, cu încasarea de la Societatea pe Acțiuni ”Vinis-NLG” în beneficiul reclamantului a datoriei în sumă de 560 165 de lei, a taxei de stat în mărime de 1 000 de lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 15 804, 95 de lei. Prin decizia din 18 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău hotărârea primei instanțe a fost menținută fără modificări. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 16 decembrie 2009 s-a admis recursul Societății pe Acțiuni ”Vini-NLG”, s-a casat decizia din 18 iunie 2009 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 16 decembrie 2008 a Judecătorei Râșcani mun. Chișinău cu restituirea cauzei spre rejudecare, conform competenței teritoriale, la Judecătoria Nisporeni. Prin hotărârea Judecătorei Nisporeni din 8 aprilie 2010 acțiunea civilă înaintată de către Andrei Chiriac s-a admis integral, cu încasarea de la Societatea pe Acțiuni ”Vinis-NLG” în beneficiul reclamantului a sumei de 560 165 de lei cu titlul de datorie și 1 000 de lei cheltuieli de judecată.

Reclamantul a explicat că conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 8 aprilie 2010 hotărârea a fost pronunțată integral în prezența tuturor participanților la proces. Obiecții la procesul-verbal nu au fost depuse de participanții la proces, iar la data de 5 mai 2010 Andrei Chiriac a primit copia hotărârii și titlul executoriu. La 24 iunie 2010 Societatea pe Acțiuni ”Vinis-NLG” a depus apel împotriva hotărârii din 8 aprilie 2010 a Judecătorei Nisporeni. Prin cererea privind completarea cererii de apel din 29 septembrie 2010 Societatea pe Acțiuni ”Vinis-NLG” a declarat că a primit copia hotărârii motivate la 13 iunie 2010 și consideră apelul depus în termen. În referința din 28 octombrie 2010 Andrei Chiriac a invocat faptul depunerii cererii de apel de către Societatea pe Acțiuni ”Vinis-NLG” cu omiterea termenului legal. Prin decizia din 9 noiembrie 2010 a Colegiului civil al Curții de Apel Chișinău, în componența judecătorilor Sergiu Arnăut, Gheorghe Crețu și Domnica Manole, apelul declarat de către Societatea pe Acțiuni ”Vidis-NLG” a fost admis cu casarea hotărârii din 8 aprilie 2010 a Judecătorei Nisporeni și remiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată.

A specificat că, la 16 noiembrie 2010 Andrei Chiriac a depus o cerere la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care a solicitat recunoașterea expresă a violării drepturilor reclamantului, garantate de art.6.1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul 1 la Convenție, cu acordarea satisfacției echitabile. Ca temei s-a indicat admiterea de către Curtea de Apel Chișinău la 9 noiembrie 2010 a unui apel depus tardiv asupra unei hotărâri care a devenit definitivă și respectiv executorie la 28 aprilie 2010. Ulterior, la 22 noiembrie 2012 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a comunicat Guvernului Republicii Moldova, potrivit Regulii 54/2 (b) din Regulamentul Curții Europene că, cauza Chiriac c. Moldovei a fost înregistrată cu nr.67581/10 și a solicitat prezentarea observațiilor asupra admisibilității și fondului cauzei prin prisma întrebărilor formulate de Grefa Curții Europene. La 26 aprilie 2013 reprezentantul Guvernului Republicii Moldova la Curtea Europeană a Dreptului Omului a depus o cerere de revizuire la Curtea Supremă

de Justiție în temeiul art.449 lit. g) din Codul de procedură civilă, prin care a solicitat constatarea încălcării drepturilor reclamantului, garantate de art. 6.1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul 1 la Convenție și aprecierea cuantumului satisfacției echitabile. Prin încheierea din 29 ianuarie 2014 a Curții Supreme de Justiție cererea de revizuire a fost admisă, s-a casat decizia din 9 noiembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 2 noiembrie 2011 a Judecătorei Nisporeni, cu menținerea hotărârii din 8 aprilie 2010 a Judecătorei Nisporeni; s-a recunoscut violarea drepturilor lui Andrei Chiriac, garantate de art.6.1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul 1 la Convenție; s-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul reclamantului prejudiciul material în sumă de 561 165 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 214 881, 65 de lei, în total suma de 776 046, 65 de lei; a prejudiciul moral în mărime de 10 000 de lei și 1 840 de lei în calitate de costuri și cheltuieli; retragerea titlului executoriu nr.2-162/2010 din 8 aprilie 2010 emis de Judecătoria Nisporeni privind încasarea sumei de 561 165 de lei.

Totodată, Curtea Supremă de Justiție în încheierea din 29 ianuarie 2014 a menționat că, prin hotărârea Judecătorei Nisporeni din 8 aprilie 2010 pretențiile lui Andrei Chiriac înaintate împotriva Societății pe Acțiuni "Vinis-NLG" s-au admis integral, hotărârea în acest sens devenind definitivă și executorie după 20 zile, nefiind atacată în termenul stabilit de lege de nici o parte la proces. Cererea de apel împotriva hotărârii primei instanțe însă a fost depusă de către Societatea pe Acțiuni "Vinis-NLG" doar la data de 24 iunie 2010, adică cu încălcarea termenului legal, prevăzut de art.362 alin.(1) din Codul de procedură civilă (în vigoare la momentul adoptării hotărârii). Curtea Supremă de Justiție a mai specificat că în cadrul examinării cauzei în ordine de apel, Andrei Chiriac a invocat tardivitatea apelului, cu toate acestea, prin decizia din 9 noiembrie 2010 Curtea de Apel Chișinău a admis apelul depus tardiv și a casat hotărârea instanței de fond cu remiterea pricinii spre rejudecare primei instanțe, fără a justifica acest lucru. Respectiv, Curtea Supremă de Justiție a constatat faptul nerespectării de către Curtea de Apel Chișinău a procedurii corespunzătoare și admiterea apelului tardiv la 9 noiembrie 2010, prin ce s-a încălcat dreptul la un proces echitabil al reclamantului, prevăzut de art. 6.1 din Convenție, care a obținut o hotărâre definitivă la 8 aprilie 2010.

Reclamantul a specificat că la 31 ianuarie 2014 Andrei Chiriac a depus o cerere privind executarea încheierii din 29 ianuarie 2014 a Curții Supreme de Justiție, aceasta fiind executată de către Ministerul Finanțelor la 22 aprilie 2014 și respectiv, 23 aprilie 2014 prin achitarea sumei adjudecate. Astfel, în baza încheierii din 29 ianuarie 2014 a Curții Supreme de Justiție, statul a reparat prejudiciul cauzat lui Andrei Chiriac în valoare de 787 886, 65 de lei ca rezultat al acțiunilor judecătorilor Curții de Apel Chișinău, Sergiu Arnăut, Gheorghe Crețu și Domnica Manole, prin admiterea apelului depus tardiv la examinarea cauzei civile Andrei Chiriac către Societatea pe Acțiuni "Vinis-NLG".

În drept, reclamantul și-a întemeiat acțiunea pe dispozițiile art.17 din Legea cu privire la Agentul guvernamental, art.7, 38, 42 alin.(1), 71 alin.(3) lit. a) și c), 166, 167 din Codul de procedură civilă și art.5 lit. d), 14 din Legea cu privire la Procuratură, art. 1415 din Codul civil.

Procuratura Anticorupție în interesele Ministerului Finanțelor a solicitat încasarea de la Sergiu Arnăut, Gheorghe Crețu și Domnica Manole în bugetul de stat a sumei de 787 886, 65 de lei cu titlu de prejudiciu cauzat statului.

Prin hotărârea din 16 septembrie 2016 a Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău acțiunea depusă de Procuratura Anticorupție în interesele Ministerului Finanțelor a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 5 septembrie 2017 a Curții de Apel Bălți, au fost respinse cererile de apel declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor, precum și cererea de alăturare la apel formulată de Guvernul Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 16 septembrie 2016 a Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău.

La data de 1 noiembrie 2017, Procuratura de Circumscripție Bălți a declarat recurs împotriva deciziei din 5 septembrie 2017 a Curții de Apel Bălți.

În motivarea recursului a indicat că, consideră decizia instanței de apel ilegală, deoarece instanța judecătorească a interpretat eronat legea.

A menționat că instanța de apel greșit a ajuns la concluzia precum că în speță lipsesc temeiuri de aplicare a prevederilor art. 1415 din Codul civil.

Recurentul a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă.

La 15 noiembrie 2017, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 5 septembrie 2017 a Curții de Apel Bălți.

În motivarea recursului a indicat că, instanțele de judecată nu au fost suficient de explicite la pronunțarea hotărârilor, enunțând doar interpretarea proprie a circumstanțelor, și fără a motiva respingerea argumentelor și a poziției reclamantului.

A invocat că, în hotărârile contestate, instanțele de judecată au aplicat prevederile hotărârii Curții Constituționale din 25 iulie 2016, prin care s-a declarat neconstituțional art. 27 al Legii cu privire la Agentul Guvernamental.

Recurentul a precizat că cu acest fapt nu este de acord, deoarece hotărârile Curții Constituționale nu au caracter retroactiv, or, acțiunea civilă a fost înaintată la 16 aprilie 2015, anterior pronunțării și emiterii hotărârii Curții Constituționale din 25 iulie 2016.

În drept, și-a întemeiat recursul în baza prevederilor art. 429-432, 434 alin.(1), 437, 445 din Codul de procedură civilă.

Recurentul Procuratura Generală a Republicii Moldova a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă.

La data de 21 decembrie 2017, Ministerul Finanțelor a declarat recurs împotriva deciziei din 5 septembrie 2017 a Curții de Apel Bălți.

În motivarea recursului a indicat că, instanțele de judecată neîntemeiat au respins acțiunea depusă.

Totodată, a considerat că este neîntemeiat și eronat argumentul instanțelor precum că judecătorul nu poate fi tras la răspundere pentru opinia sa exprimată în înfăptuirea justiției și pentru hotărârea pronunțată, dacă nu va fi stabilită prin sentință definitivă vinovăția de abuz criminal, în acest sens invocând prevederile art. 1415 alin.(2) din Codul civil.

Recurentul a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă.

Prin cererea depusă la data de 25 mai 2018, Guvernul Republicii Moldova a comunicat că susține integral recursurile declarate de către Procuratura de Circumscripție Bălți și Ministerul Finanțelor.

Prin referința depusă la 21 iunie 2018, Sergiu Arnăuț și Domnica Manole reprezentanți de avocatul Vladimir Grosu a solicitat ca recursurile declarate să fie considerate inadmisibile.

Conform art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la 5 septembrie 2017.

Recurenții au recepționat decizia instanței de apel la data de 24 octombrie 2017 și respectiv 25 octombrie 2017.

Astfel, recursurile declarate la data de 1 noiembrie 2017, 15 noiembrie 2017 și 21 decembrie 2017, sunt în termen.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de către Procuratura de Circumscripție Bălți, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de către Procuratura de Circumscripție Bălți, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin.(4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibile recursurile declarate de către Procuratura de Circumscripție Bălți, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor.

În conformitate cu art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către Procuratura de Circumscripție Bălți, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Luiza Gafton

Nicolae Craiu